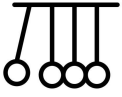

“Gelecek Nesiller Ne Olacak?” Türkiye’de Eğitim

LAW

Ali Küçük

Özet

Bu araştırmada, Türkiye'nin bölgesel, sosyo-ekonomik, cinsiyet ve fırsat eşitsizlikleri tarafından kaynaklanan eğitimsel eşitsizlikleri inceleyeceğiz. Öncelikle, Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikalarına göz atacağız, ardından ise Türkiye'nin hem kendi içinde farklı bölgelerini, devlet ve özel okullarınının farklarını ve eşitsizliklerin azaltılması amacıyla uygulanan politikalara bakarken aynı zamanda Türkiye'nin dünya çapında denk ülkelerine karşın eğitim konusunda nasıl bir sıralamaya sahip olduğuna da değineceğiz.

Eğitim, bireyin kişisel gelişimi için önemli rol taşır. Kişinin topluma faydalı bir birey olması, akademik başarıya sahip olması, sosyal bakımdan gelişmesi, iş hayatına hazırlanması, gelecekte yoksulluğun azaltılması ve gelecek için kültürüne sahip çıkan, akıllı, saygılı, erdemli, demokratik, ve kendi ayakları üzerinde durabilen bireyler yetişmesini sağlar.

Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları

1923'te Cumhuriyet'in İlanı ile beraber Milli Eğitim Bakanlığı kurulmuştur. 1924'te yükümlülüğe geçen Tevhîd-i Tedrîsât Kanunu, bütün eğitim kurumlarının tek bir çatı altında toplanmasını, ve sonucunda medreselerin kaldırılması ve bütün eğitim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmasını sağladı. Bunun ardından 1926'da imzalanan Maarif Teşkilatı Kanunu da hiçbir okulun Bakanlık onayı olmadan açılmayacağını, ve diğer bakanlıklara bağlı eğitim kurumlarının da programlarını Milli Eğitim Bakanlığının hazırlayacağını sonuçları.

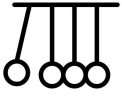
Bunlarla beraber ilki 15 Temmuz 1923'te gerçekleştirilen Heyet-i İlmiye, Maarif Kongresinden sonra Maarif Vekaletine bağlı bir birim olarak kurulmuştur. İlköğretimin altı yıl olması, öğretim zorunluluğunun 7-14 yaş arasında olması, ve sınıf mevcutları gibi önemli konular ise alınan kararlar arasındaydı.

1 Kasım 1928'te yükümlülüğe giren Harf Devrimi ile beraber alfabemizin latin harflerine geçişi sağlanmıştır. Bunun amaçları arasında okur-yazarlık oranının yükseltilmesi, öğretimin kolaylaştırılması, ve Türkçenin ana dil olması yer alır. Bunu da dilin yanlış kullanılmasını önleme amaçlı 1932 yılında kurulan Türk Dil Kurumu takip eder.

Peki, gerçekten bu alınan politikalara hâlâ günümüzde sahip çıkılıyor mu? Ve ülkemizin geleceği olan öğrencilerimiz yeterli kalitede bir eğitime sahip mi? İnceleyelim.

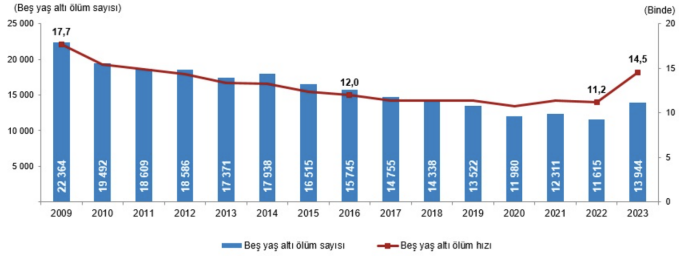
“Temel yaşam hakkı”

İYİ Parti'den Turhan Çömez'in 2024 yılı sonunda mecliste dile getirdiği üzere kendisinin OECD'den aldığı verilere göre Türkiye'de 2024 yılında her dört çocuktan biri okula aç

gidiyor ve yatağa da aç giriyor. Bu durum, çocukların temel insan haklarından olan yeterli beslenmeye erişemediğini göstermektedir.

Beş yaş altı ölüm sayısı ve hızı, 2009-2023

Yanda, TÜİK'in 2022-2023 yılları arasında 0-5 yaş arası çocuklar arasındaki ölüm oranlarının araştırmasına yer verilmiştir. Bu verilere göre, 2022-2023 yılları arasında yaklaşık %30'luk bir artış gözlemlendi. Çömez'in ortaya koyduğu iddiaya göre bu ölümlerin ana kaynağı yeterli beslenememe. Çocuklar büyüme çağına iken normal olarak beslenmeye ihtiyaç duyarlar. Yeterli

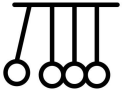
beslenememe, çocukların sağlıklı büyümesine engel oluyor ve zayıf bağışıklık, öğrenme güçlüğü, konsantrasyon eksikliği ve düşük okul başarısı gibi ciddi fiziksel ve ruhsal sağlık sorunlarını da beraberinde getiriyor.

“Kız çocuğu okutulur mu?”

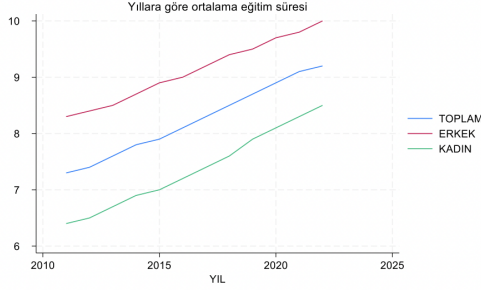
Evet okutulur. Bal gibi de okutulur. Buna engel olmaya çalışanların hâla ülkemizde olması gerçeği bile acı. İstanbul Üniversitesinden Prof. Dr. Özlem Yorulmaz'ın araştırması, Türkiye'de kız çocuklarının eğitimdeki eşitsizlik ve dezavantajlarını inceliyor.

Devlet tarafından eğitim için ayrılan bütçe, o ülkedeki eğitimin kalitesini doğrudan etkiler. Bir devlet eğitime ne kadar fazla bütçe ayırıyor ise, o ülkedeki eğitimin kalitesi o kadar yüksek olur. Sonucunda ülkedeki sosyo-ekonomik durum iyileşir, refah artar. 2020 yılında OECD üyesi ülkelerinin ortalama ilköğretimden yükseköğretime kadar ayırdığı bütçe GSYİH'nın (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla) %5.1'i idi. Bu oran Türkiye'de %4.7, yani ortalamanın altında. Aynı 2020 araştırmasının verilerine bakılacak olursa, üye ülkelerin öğrenci başına yıllık harcadıkları para 36 ülkede ortalama 11.200 USD'dir. Bu rakam, Meksika'da 3.300 USD, Avusturya, Norveç ve ABD gibi ülkelerde 16.000 USD'nin üzerindedir. Listenin birinci sırasında olan Lüksemburg'ta bu sayı 23.000 USD bandına çıkmaktadır. Fakat Türkiye'de bu bütçe 5.000 USD civarındır. Kısacası ortalamanın bir hayli altında. 36 ülke arasından 34. gelen Türkiye'yi Kolombiya ve Meksika takip ediyor. Bazılarımızın bize göre gelişmemiş diye adlandıracağı Şili, Litvanya, Latviya, İsrail, Çek Cumhuriyeti gibi ülkeler ise bizi sollamış vaziyette. Ülkenin refahı açısından temel olan eğitime erişim, okullaşma gibi unsurlar incelendiğinde çoğunlukla İskandinav ülkelerinin öne çıktığını da gözlemleyebiliriz.

TÜİK'in 2022 yılına ait verilene göre, Türkiye'de 15-17 yaş arası kızlarda okullaşma oranı %87.3 iken erkeklerde bu oran %95.1'e çıkıyor. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasına rağmen, kız çocuklarının neredeyse %13'ü ortaöğretim hayatını bile tamamlamıyor. Bunun sebebi incelenecek olursa özellikle Doğu bölgelerde ve kırsal alanlarda daha yaygın olan kız çocukların erken evlendirilmesini sorumlu tutabiliriz. Zira UNICEF verilerine göre Türkiye'deki 15-19 yaş arası kız çocuklarının %13.6'sı evlidir, ki bu onların evde kalıp ev işlerine yardım etme durumunda bırakarak eğitime devam etmesini engelleyebilir.

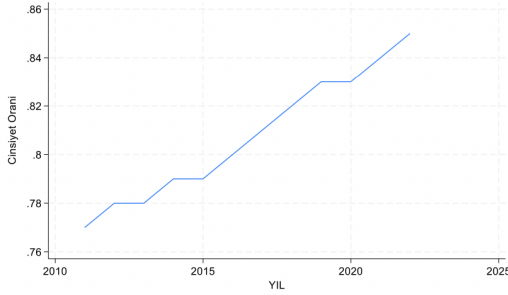

Fark ettiyseniz rakamlar çok benziyor birbirine. Bu evliliklerin çoğunun, kız çocuğunun rızası olmadan aile zoru ile gerçekleştirilmiş olabileceğinin yüksek bir olasılık olduğunu belirterek devam ediyorum...

Şekil 1. Yıllara Göre Eğitim Süresi (2011-2022)

2022 yılında TÜİK tarafından yapılan bir araştırmada 2011-2022 yılları arasında Türkiye’de hem erkeklerin hem de kızların eğitime erişim ve devam etme konusunda görülen artışlar gözlemleniyor. 2011’de kadınlar için ortalama eğitim yılı 6.4 yıl iken erkeklerde 8.3 yıl olarak kaydedilmiş. Bu rakamlar 2022 yılında kadınlar için 8.5 yıl ve erkekler için de 10.0 yıla kadar yükselmiştir. Bu istatistiklere göre Türkiye’de kız çocuklarının hala eğitime erişim konusunda erkeklerden daha dezavantajlı oldukları gözlemlenebilir.

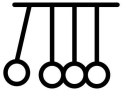
Şekil 2. Yıllara Göre Cinsiyet Oranı (2011-2022)

Bu tabloya göre cinsiyet oranı bir artış göstermiştir. 2011’de 0.77 olan cinsiyet oranı 2022’de 0.85’e kadar yükselmiştir. Ancak Türkiye’nin içinde bulunduğu HDI (İnsan Gelişim Endeksi) ülke grubunun eğitimde cinsiyet oranının 1 olduğu düşünülürse ülkemiz hâlâ bu orana uzaktır.

Türkiye, bu sorunu çözme amaçlı kız çocuklarının erken evlendirilmesini ve okuldan erken yaşta alınmasını, ailenin veya kendisinin isteği ile olsa bile, engelleyeceği yeni politikalar imzalayıp, bu konu hakkında denetimleri arttırılabilir ve kuralları ihlal edenlerin cezalarını ağırlaştırılabilir. Sonucunda da kız çocuklarının da eğitimlerini tamamlamalarını ve ülkemize birer faydalı birey olarak yetişmelerini sağlayabilir.

Batılılaşmadaki *Batı*

Türkiye’de çok ciddi bir bölgesel eşitsizlik olduğu gerçeği kaçınılmaz. Bu ister fırsat, ister gelir, ister eğitim eşitsizliği olsun, Türkiye’nin batı ile doğu illeri arasında çok ciddi farklar var. Fark ettiyseniz Türkiye’nin ekonomisini kalkanıran şehirlerin neredeyse tamamı batı kısmında. Burada İstanbul, Ankara, İzmir, Muğla, Antalya gibi öne çıkıyor. Ama bu Türkiye’de sadece doğu bölgelerinde cinsiyet eşitsizliğine rastlanıyor anlamına gelmese de, diğer bölgelere göre bu bölgelerde gözlemlenen cinsiyet eşitsizliği çok daha farklı boyutlarda. Bu sebeple bu bölgelerde kız çocuklarda okullaşma oranları daha düşüktür.

2022 TÜİK verilerine göre Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde 15-17 yaş kız çocuklarının okullaşma oranı %79.5 iken bu oran diğer bölgelerde %93.4'tür. Daha önce de söylediğim gibi hatırlarsanız Türkiye ortalaması olarak 15-17 yaş arası kızlarda okullaşma oranı %87.3'tü. Doğu bölgelerinde bu oran ortalamanın belirgin bir şekilde altında. Aynı 2022 TÜİK araştırmasından alınan verilere göre Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde 15-17 yaş kız çocuklarında erken evlendirilme oranı %21'e yakındır. Bu oran diğer bölgelerde %3.2'dir.

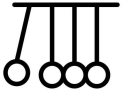
TÜİK'in 2022 yılında Türkiye'nin iller bazında cinsiyet oranının en yüksek ve en düşük olduğu iller incelenmiştir. Bu verilere göre 2022 yılında kız ve erkek öğrenci arasında en büyük fark olan iller arasında sırasıyla Urfa, Siirt, Ağrı, Van, Mardin ve Şırnak illeri geliyor. Söz konusu farkın en düşük olduğu illere bakılacak olursa Kırklareli, Tekirdağ, Antalya, İzmir, Muğla ve İstanbul en öne çıkan bölgeler arasında. Şırnak, 2011 yılında 0.46 olan bu akıllamaz oranı 11 yıl içinde 2022'de 0.69'a çıkarmayı başarmıştır. 2022 yılının en düşük illerine bakıldığında 0.60 bandında gezinen Şanlıurfa ve Siirt var. En yüksek olanlarda ise 0.90 civarlarında gezinen Muğla ve İzmir yer alıyor.

Diğer taraftan PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) ve TIMSS (Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması) gibi uluslararası sınavlarının sınav başarı puanlarının da illere göre gözle görülür farklar gösterdiği gözlemlenmektedir. Buna göre, büyük şehirler ve kıyı illerinde öğrencilerden daha üstün performans görülmektedir. Okuma sınav sonuçlarına bakılacak olursa Ankara - 537, İstanbul - 534, İzmir - 529, Muğla - 528 puan iken bu rakam Şırnak'ta 452'ye düşmüştür. Matematik/Fen puanlarına bakılacak olursa da Ankara - 502/510 iken bu sayılar Şırnak'ta 456/462 bandına düşmüştür. Bu rapora göre Çanakkale, İstanbul ve Ankara illeri en başarılı performansları sergilerken Şırnak, Van, Ağrı, Mardin ve Batman gibi iller en başarısız sonuçları vermiştir.

Sonuç olarak, daha fırsat eşitsizliği bakımından dezavantajlı doğu illerine ve kırsal bölgelere eğitim seviyesinin ve kalitesinin artırılması için gerekli yatırımların yapılmasının ve önlemlerin alınmasının artık farz olduğu net bir şekilde görülmektedir.

“Eğitim sistemi s*kik bi' virüs düpedüz” demiş No.1

Independent Türkiye'nin makalesinde, Türk Eğitim Derneği Başkanı Selçuk Pehlivanoglu, Türkiye'deki eğitim sisteminin neden iyileşmediği konusunda bazı başlıklara değinmiş. Bu başlıklardan birincisi Türkiye'de neredeyse tüm öğrencilerin artık kabusu haline gelmiş bir sınav sistemi. Pehlivanoglu, Türkiye'deki okulların yaşam becerisi kazandırmadığını, ve artık sınav giriş belgelerinin alındığı bir binaya dönüştüğünü vurguladı. Bunun temel sebeplerinden biri de Türkiye'deki *sınav için eğitim* anlayışının bütün sistemi esir alması. Bu durum yüzünden pek çok liseli, zaman kaybetmeme amaçlı kayıtlarını açık liselere alıyor. Başkan Selçuk bunların üstüne şu sözleri ekledi: “Okulu kıymetli yapmadığımız hiçbir sistemden verim bekleyemeyiz.” Yani eğer okullarda öğrenciler için bilgi öğrenme yeri dışında sosyal bir çevre kurmak, yaşam deneyimi kazanmak, sevdiği hobilerle (sanat, spor)

uğraşmak, ve iyi bir dünya vatandaşı olmayı öğrenmek için bir ortam oluşturulmadığı sürece, öğrenciler zaten normal olarak okula gitmeye de isteksiz olacaklardır.

Pehlivanoglu'nun değindiği diğer başlıklar arasında *Türkiye'deki eğitim politikalarının* sürdürülebilir olmamasıdır. Bakandan bakana değişiklik gösteren eğitim sistemi. Buradaki her yeni gelen YÖK Başkanı veya Milli Eğitim Bakanı'nın önceden alınan bütün kararları çöpe atıp yeni bir sistem oluşturmasından bahsediyor. Lakin gelişmiş ülkelerde eğitim sistemi, partiden partiye değişiklik göstermeyen sabit bir programına sahip. Aynı zamanda “Çünkü eğitim, kişiden kişiye değişecek, partiden partiye değişecek bir yaklaşım ile ileri götürülemez. Eğitim partiler üstüdür” sözlerini kullandı.

Türkiye, hem partiler arası ve başkanlar arası değişiklik göstermeyecek bir sabit eğitim politikası imzalamalı, lakin aynı zamanda bu eğitim politikalarının sınavların çevresinde oluşturulan bir sistemden ziyade öğrencilerin lehine ve onlara faydalı olacak bir sistem olmasına da özen göstermeleri gerekiyor.

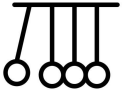
Dünya'da nasılsız peki?

Boğaziçi Üniversitesi tarafından hazırlanan biz tez'e göre, OECD'nin (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) 2009 yılında gerçekleştirdiği bir araştırmada görüldüğü üzere: OECD ülkelerinde ortalama eğitim 13 yıl iken Türkiye'de bu 6 yıla düşüyor. Ne kadar 97-98 eğitim yılında zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılsa da, okulöncesi ve ortaöğretim konusunda Türkiye hala ortalamanın altında kalıyor. Eğitimde fırsat eşitliğinin yüksek olduğu ülkeler, çocukların sahip oldukları eğitim imkanlarının ailelerinin sosyo-ekonomik durumu tarafından etkilendiği

toplumlardır. Eğitim imkanlarının ailelerin durumu tarafından etkilendiği durumlarda parası veya çevresi olana kaliteli eğitim sunuluyor demektir. Aynı zamanda, Türkiye'nin yaklaşık %90'ının devlet okullarında okuduğunu belirtmek gerekir. Devlet okulları ve özel okullar arasındaki eşitsizlik Türkiye'de açık bir fark ile gözlemlenebiliyor. Devlet okulları sınıf mevcutları, öğretmenlerin mesleki gelişim eğitimleri, teknolojik donanım, sanatsal ve spor etkinlikleri gibi şeyler konusunda çoğunlukla kısıtlı bütçe kaynaklı olarak özel okullardan geride kalıyorlar. Ama aynı zamanda, özel okulların son zamanlarda kayıt ücretleri bir milyon türk lirası bandını aşarken, devlet okullarının çoğu para bile istemiyor. Bu, Türkiye'nin eğitimde fırsat eşitliğinin düşük olduğunu gösteriyor zira

Table C1.1.
Enrolment rates, by age (2007)
Full-time and part-time students in public and private institutions

	Ending age of compulsory education	Number of years at which over 90% of the population are enrolled	Age range at which over 90% of the population are enrolled	Students aged:					
				4 and under as a percentage of the population aged 3 to 4	5 to 14 as a percentage of the population aged 5 to 14	15 to 19 as a percentage of the population aged 15 to 19	20 to 29 as a percentage of the population aged 20 to 29	30 to 39 as a percentage of the population aged 30 to 39	40 and over as a percentage of the population aged 40 and over
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
Australia	15	12	5 - 16	32.2	99.3	82.3	33.1	13.5	5.8
Austria	15	12	5 - 16	70.1	98.3	79.0	21.6	3.5	0.5
Belgium ¹	18	15	3 - 17	126.0	99.3	94.4	28.3	8.5	3.8
Canada ²	16-18	m	m	m	m	81.1	25.9	5.5	1.7
Czech Republic	15	13	5 - 17	80.0	99.8	90.1	21.8	4.4	0.4
Denmark	16	13	3 - 16	94.0	98.0	83.3	38.2	8.1	1.5
Finland	16	13	6 - 18	46.0	95.3	87.9	43.0	14.4	3.4
France ¹	16	15	3 - 17	111.2	100.9	85.7	19.5	2.6	n
Germany	18	14	4 - 17	99.0	99.2	88.1	28.7	2.5	0.1
Greece	14.5	10	6 - 15	27.7	97.7	79.7	26.6	7.6	x(8)
Hungary	18	14	4 - 17	82.7	99.8	88.8	25.1	5.9	0.6
Iceland	16	14	3 - 16	96.0	98.1	84.4	36.2	12.4	3.6
Ireland	16	14	5 - 18	23.8	102.6	89.7	20.8	5.6	0.2
Italy ¹	15	13	3 - 15	104.4	100.3	80.0	21.0	3.5	0.1
Japan	15	14	4 - 17	84.4	100.5	m	m	m	m
Korea	14	12	6 - 17	27.3	95.7	86.8	27.8	2.1	0.5
Luxembourg ¹	15	12	4 - 15	81.5	95.9	73.6	5.7	0.5	0.1
Mexico	15	10	5 - 14	60.4	102.1	50.1	11.1	3.5	0.6
Netherlands	18	14	4 - 17	49.6	99.5	89.3	28.0	2.7	0.7
New Zealand	16	12	4 - 15	90.1	99.7	75.4	30.2	12.7	6.0
Norway	16	14	4 - 17	91.8	99.2	87.4	29.9	6.8	1.7
Poland	16	13	6 - 18	40.7	94.5	93.1	31.0	4.3	x(8)
Portugal	14	12	5 - 16	72.0	104.2	77.3	20.6	3.7	0.6
Slovak Republic	16	12	6 - 17	76.0	96.8	85.5	18.5	3.9	0.6
Spain ¹	16	14	3 - 16	125.9	100.7	80.4	21.5	4.0	1.1
Sweden	16	16	3 - 18	98.4	100.3	87.0	34.5	12.9	2.9
Switzerland	15	12	5 - 16	27.0	100.4	84.4	22.7	3.8	0.4
Turkey	14	6	7 - 12	6.7	84.3	47.2	11.9	1.6	0.2
United Kingdom	16	13	4 - 16	89.9	99.3	71.4	17.3	5.7	1.7
United States	17	11	6 - 16	49.8	98.3	79.9	22.8	5.5	1.4
OECD average	16	13		71.2	98.6	81.5	24.9	5.9	1.5
EU19 average	16	13		78.9	99.1	84.4	24.8	5.6	1.1
Brazil	14	10	7 - 16	44.7	91.7	75.2	21.1	8.7	2.7
Chile	18	11	6 - 16	50.2	96.1	73.7	20.4	3.2	0.6
Estonia	15	11	6 - 16	87.0	100.4	85.1	26.8	7.1	0.8
Israel	15	13	5 - 17	83.7	96.1	64.8	21.3	5.6	1.0
Russian Federation ¹	15	9	7 - 15	m	81.5	73.5	18.7	0.7	n
Slovenia	14	12	6 - 17	76.0	96.2	90.9	33.0	5.8	0.7

öğrencilerin aldığı eğitimin kalitesi, ailelerinin durumlarına göre farklılıklar gösterebiliyor.

Bir üst sayfada yer verilen OECD verilerinde de görüldüğü üzere, Meksika ve Brezilya dahil Güney Amerika ülkelerinin de dahil olduğu ülkeler arasında eğitim konusunda Türkiye neredeyse her alanda en altta. 15-19 yaş arası çocukların ülkeler genelinde ortalama %81.5'i öğrenci iken bu sayı Türkiye'de %40'lar seviyelerine düşüyor. Ama her zaman istek ile olmuyor. Dört kişilik ailenin bir asgari ücret ile geçinmesinin adeta imkansızlaştığı bu dönemlerde bazı aileler istemese de zorunlu olarak çocuklarını çalıştırmak zorunda kalıyor. Sırf evlerine ekmek sokabilmek için.

Coğrafya *gerçekten* kadermiş...

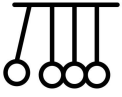
Türkiye'nin bölgesel dengesizlikleri de değinilmesi gereken bir alt başlık. Batı metropollerine göre daha az gelişmiş olan doğu şehirleri ve köylerine verilen daha kısıtlı sosyo-ekonomik faktörler, eğitimin kalitesini daha da düşürüyor. Eğer, prestijli devlet okullarına bakılacak olursa, kaynaklara göre...

- Galatasaray Lisesi (İstanbul)
- İstanbul Erkek Lisesi (İstanbul)
- Kabataş Erkek Lisesi (İstanbul)
- Ankara Fen Lisesi (Ankara)
- İzmir Fen Lisesi (İzmir)
- Cağaloğlu Anadolu Lisesi (İstanbul)
- Vefa Lisesi (İstanbul)
- Kadıköy Anadolu Lisesi (İstanbul)
- İstanbul Atatürk Fen Lisesi (İstanbul)

gibi okullar öne çıkıyor. Gözlemlenebildiği üzere bunların hepsi batı kısmındaki büyükşehirlerde, çoğu da İstanbul'da. Özel Liseler ve Uluslararası Programları ile öne çıkan eğitim kurumlarında: Robert, Üsküdar Amerikan, Enka, Hisar, Fransız Liseleri (SJ, SB, SM, NDS) gibi okullar öne çıkıyor ve yine bunların neredeyse tamamı İstanbul'da yer alıyor. Ancak böyle okulların yıllık fiyatları 1.000.000 (bir milyon) Türk Lirası bandını bulabiliyor. Bazen daha da fazla. Bu da, 45 asgari ücretten fazlasına tekabül ediyor. Kısacası burs olmadan asgari ücretli vatandaşlarımızın ulaşamayacağı seviyelere.

Cumhuriyet gazetesinin yayınladığı bir makaleye göre AKP İktidarı döneminde yaklaşık 13.800 adet köy okulu kapatılmıştır. Ek olarak 2002 yılında, AKP'nin iktidara geçtiği dönemde ülkemizdeki camii sayısı 75.941 idi. Bu sayı 2012 yılı sonunda, yani sadece 10 yıl içinde, 8.743 yükselerek 84.684'e ulaştı. Hatırlatmamız gerekir ki 10 yıl içinde 3653 gün vardır. Bu, her gün 2.3, her ay yaklaşık 72 caminin açılması demek. Bu, şu anki nüfus ile her 900 kişiye bir caminin düşmesi demek. Türkiye'nin yaklaşık %12'sinin müslüman bile olmadığını, o kalan %88'inin en az %50'sinin de namaz kılmadığını varsayarsak, sonuç her 400 kişiye yaklaşık 1 camiinin düşmesi oluyor.

Koronavirüs salgını döneminde de köy okulları birçok problem ile göz göze kaldılar. Bölge halkının sosyo-ekonomik durumunun zayıflığı sebebiyle sınırlı erişim sağlayabildiği, bazı

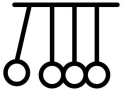

durumlarda hiç sağlayamadığı bilgisayar ve tablet gibi elektronik cihazlar ve internet paketlerinin kısıtlılığı yüzünden bu dönemde birçok çocuk eğitimden yoksun kaldı. Independent Türkiye gazetesinin bir makalesinde yazdığı üzere, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan bir köy ilkokulunun idarecisinin söyledikleri arasında '320 kişi arasından sadece 10 kişinin uzaktan eğitim takip edebildiği' veya 'Çoğu öğretmenlerin bile bir bilgisayar veya elektronik cihaz sahibi olmadıkları' vurgusunu yaptı. Ödev kontrollerinin bu sistemde ne kadar zor ve donanımların ne kadar da yetersiz olduğunun da aynı zamanda altını çizdi. Devletimizi, dezavantajlı kırsal okullarımıza da teknolojik yatırımlar yaparak daha geniş çaplı bir eğitime sahip olmaları için yardımcı olmaya çağırıyoruz.

Sonuç

Türkiye'deki eğitimsel eşitsizlik, farklı bölgelerde ikâmet eden bireylerin potansiyellerini ve gelecekte almak istedikleri yolları kısıtlayabiliyor. Bu eşitsizliğin nedenlerinde ilk sırada Türkiye'nin bölgesel eşitsizlikleri. Belirgin olan batı-doğu illeri ve şehir-kırsal bölgelerin eşitsizlikleri, o bölgelerde okuyan öğrencilerin geleceklerini kısıtlayabilir. Başka bir neden ise cinsiyet eşitsizliği; Türkiye'de kadınlara yönelik olan eşitsizlikte, okullaşma oranlarındaki farklar, çoğu durumda ailenin zoru ile erken evlendirilme, ve okuldan erken yaşta alınmaları, kız çocuklarının eğitimlerini tamamlamalarında ve gelecekte yükseköğretime devam etmeleri ve kariyer sahibi olmalarında bir engel oluyor. Bir diğeri ise gelir fırsat eşitsizliği, Türkiye'deki çoğu devlet okulları ile özel okullar arasındaki eğitimdeki kalite ve verim farkı akıllamaz seviyelerde. Türkiye çapında bilinen, köklü ve prestijli devlet okulları da batı illerinde yer aldıkları için, doğu illerindeki düşük gelirli ailelerden gelen öğrencilere bir engel oluşturuyor. Son olarak da Türkiye'deki eğitim sisteminin tamamen sınavlar (LGS, YKS) etrafında çevrili olmuş olması ve okulların, öğrencilerin verim almaktan ziyade sadece bilgi öğrenmeye gittikleri bir kurum olması da öğrencileri eğitimden caydırabiliyor.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, gerekli politikalara imza atarak bu sorunları ortadan kaldırmakla yükümlüdür. **Zira eğitim görmek, her Türk vatandaşının hakkıdır.**

KAYNAKÇA

Özkan, Gülseven, Independent Türkçe: *Türkiye'de eğitimin iyileştirilemeyen 10 yönü: Neden istenilen seviyeye gelinemiyor?* 3.12.2022

Yorulmaz, Özlem, İstanbul Üniversitesi Araştırma Merkezi: *Türkiye'de Eğitimde Eşitsizlik* 29.03.2024

OECD Indicators: *Education at a Glance 2020*, 2020

Gülseren, Çetin. *"Cumhuriyet Dönemi Eğitim Stratejileri."* Milli Eğitim Dergisi, no. 160, Milli Eğitim Bakanlığı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). 2022 Eğitim İstatistikleri Raporu.

Bilen, Mahmut. *"TÜRKİYE'DE GELİR DAĞILIMI İLE EĞİTİM ARASINDAKİ İLİŞKİ: ARDL SINIR TESTİ İLE ANALİZİ"* Akademik İncelemeler Dergisi, 2019 14/2: 1-30

TÜİK. *"Kişi Başına Bölgesel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla"* Türkiye İstatistik Kurumu. 12.12.2024

Ayşe Sezer Balcı, Nurcan Kolaç, Elif Keskin, Rahime Poyraz: *"İlköğretim Öğrencilerinin Okul Tuvaletlerini Kullanma Durumu ve Etkileyen Faktörler"* Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü. 2020

Tele1: *"Turhan Çömez Yusuf Tekin'e okulların hesabını sordu: Siz Suriyelileri daha çok seviyor olabilirsiniz"*. (youtube video) 16.12.2024